

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра права

Юрій МУДРИК
Декан факультету міжнародних відносин і права

« » вересня 2024 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна «Теорія та практика конституційного права та процесу»

Освітньо-професійна програма Право

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Таблиця 1 – Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(и)	Тарасевич Тетяна Юріївна
Профайл викладача	https://pravo.khmnu.edu.ua/profesorско-vykladatskyj-sklad/
E-mail викладача(ів)	Loginova60@ukr.net
Контактний телефон	096-887-31-35
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=5584
Консультації	Очні: щосереди о 14.30 в ауд. 4-416 Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю		
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			+ залік	іспит	
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття							
В	Д	1	2	4	120	48	24		24			72				

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія та практика конституційного права та процесу» - це висвітлення і розкриття як загальних положень конституційного права України, так і окремих його інститутів, розкриття положень Конституції України та інших джерел конституційного права; вивчення студентами базових державно-правових положень національного законодавства, що є вихідними логічними засадами для галузевих юридичних наук та спеціальних правових дисциплін, ступінь засвоєння яких істотно вплине на подальше вивчення інших юридичних наук; вивчення природи і закономірностей розвитку державно- правової сфери життя суспільства в рамках системного підходу, в якому Конституція України виступає як основа законодавства України. Також оволодіння студентами основ теорії конституційного процесуального права, набуття загального розуміння процедурних та процесуальних аспектів діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, застосування конституційно-процесуального права та забезпечення законності в Україні.

З найбільш важливих тем навчальної дисципліни передбачені семінарські (практичні) заняття, на які виносяться основні питання, дискусійні теоретичні положення, а також запропоновані задачі, конкретні проблемні ситуації, які складені на основі узагальнення практики та аналізу необхідного законодавства і мають умовний, навчальний характер.

Мета і завдання дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Теорія та практика конституційного права та процесу» є: надання студентам системи теоретичних знань, умінь і навичок в галузі конституційного права, цілісного уявлення про

сучасну правову доктрину і практику організації та здійснення державної влади та місцевого самоврядування в Україні, їх ролі в системі захисту прав людини, а також набуття умінь застосування законодавства у цій сфері.

Завданнями дисципліни «Теорія та практика конституційного права та процесу» є: розкриття конституційних засад організації та діяльності публічної влади; висвітлення теоретичних і прикладних знань про організацію державної влади та місцевого самоврядування в Україні; розуміння організаційно-правових, інституційних, територіальних, матеріально-фінансових аспектів реформи децентралізації влади; формування знань про європейський досвід організації місцевого самоврядування та міжнародні стандарти у цій сфері; розкриття теоретичних та прикладних проблем нормотворчого процесу в органах державної влади та місцевого самоврядування; висвітлення механізму забезпечення прав людини органами публічної влади; виявлення актуальних проблем реалізації прав громадян в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; розуміння місця Конституційного Суду України в системі захисту прав людини; розкриття правової природи конституційної скарги.

Очікувані результати навчання.

Загальні компетентності полягають у здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, у знанні та розумінні предмету та характеру професійної діяльності, у здатності спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, у навичках використання інформаційних і комунікаційних технологій, у здатності вчитися і оволодівати сучасними знаннями, у здатності реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності полягають у знанні і розумінні ретроспективи формування правових та державних інститутів, у повазі до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи, у знанні і розумінні міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини, у здатності визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, у здатності аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції, у здатності до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності, у здатності до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання полягають у тому, що після вивчення дисципліни здобувач ступеня вищої освіти магістр зі спеціальності 081 Право має здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання, проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми, оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему, складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами, використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин, пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту, демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності, виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи, застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання.

Таблиця 3 – Тематичний план дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Тема 1. Публічна влада: теоретичний і компаративний дискурс	Тема 1. Публічна влада: теоретичний і компаративний дискурс	Опрацювання теоретичного матеріалу.	6	Літ.: 1,3,4,5.
2	Тема 2. Конституційні засади організації та здійснення державної влади в Україні	Тема 2. Конституційні засади організації та здійснення державної влади в Україні	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 3,3,5. .
3	Тема 3. Муніципальна влада (місцеве самоврядування) в Україні в умовах децентралізації	Тема 3. Муніципальна влада (місцеве самоврядування) в Україні в умовах децентралізації	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 1,2,3.
4	Тема 4. Права людини як основний зміст і спрямованість діяльності держави	Тема 4. Права людини як основний зміст і спрямованість діяльності держави	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 4,5,6,7.

5	Тема 5. Механізм реалізації прав громадян в діяльності органів публічної влади	Тема 5. Механізм реалізації прав громадян в діяльності органів публічної влади	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 1,7,8,16.
6	Тема 6. Місце Конституційного Суду України в системі захисту прав людини	Тема 6. Місце Конституційного Суду України в системі захисту прав людини	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного завдання.	6	Літ.: 7,11,14.
7	Тема 7. Конституційний механізм захисту прав людини. Порядок реалізації деяких конституційних прав і свобод в окремих галузях державного і суспільного життя, конституційної відповідальності	Тема 7. Конституційний механізм захисту прав людини. Порядок реалізації деяких конституційних прав і свобод в окремих галузях державного і суспільного життя, конституційної відповідальності	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 4,5,7,11,17.
8	Тема 8. Выборчий процес в Україні. Організація всіх типів виборів в Україні.	Тема 8. Выборчий процес в Україні. Організація всіх типів виборів в Україні.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 7,8,16.
9	Тема 9. Верховна Рада України: процесуальні основи роботи.	Тема 9. Верховна Рада України: процесуальні основи роботи.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.:6,7,10, 12.16.18.
10	Тема 10. Конституційно-правові основи законодавчого процесу в Україні.	Тема 10. Конституційно-правові основи законодавчого процесу в Україні.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 7,8,10,13,18.
11	Тема 11. Процесуальні основи організації та діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів державної виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій.	Тема 11. Процесуальні основи організації та діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів державної виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 7,10,13,18.
12	Тема 12. Конституційно-судовий процес в Україні	Тема 12. Конституційно-судовий процес в Україні	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	6	Літ.: 7,14,15,19.
	24	24	Всього: 120	72	

Примітка: *Лекції і практичні заняття проводяться щотижня по дві години в тиждень

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, індивідуальну роботу та інші домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати задачі; своєчасне виконання домашніх завдань з теми.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів

навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна робота	Підсумковий контроль
Усне опитування (обов'язковий мінімум оцінок – 5)	Тестовий контроль	Реферат	Залік
	0,4		

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Зараховано Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків. Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками. Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
B	4,25-4,74	4	
C	3,75-4,24	4	
	3,25-3,74	3	
E	3,00-3,24	3	Незараховано Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.
FX	2,00-2,99	2	
F	0,00-1,99	2	

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Поняття Конституції як Основного Закону суспільства і держави. Загальна характеристика чинної Конституції України.
2. Порядок прийняття Конституції України, внесення в неї змін та доповнень.
3. Система принципів, що складають засади конституційного ладу України.
4. Конституційні принципи народного та державного суверенітету, їх зміст та співвідношення.
5. Конституційно-правове регулювання державних символів України.
6. Конституційно-правова відповідальність: поняття, особливості, види.
7. Поняття і принципи громадянства в Україні. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України.
8. Поняття і найважливіші властивості основних прав і свобод громадян України. Їх класифікація.
9. Порядок набуття громадянства України.
10. Поновлення громадянства України.
11. Форми та підстави припинення громадянства України.
12. Громадські об'єднання в Україні: поняття, ознаки, види, принципи діяльності.
13. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні.
14. Поділ за Конституцією України демократії (народовладдя) на безпосередню та представницьку.
15. Основні форми роботи Верховної Ради України.

16. Основні функції Верховної Ради України: загальна характеристика.
17. Загальні й спеціальними повноваження щодо захисту прав і свобод людини Президента України.
18. Механізм контрасигнування актів Президента України
19. Підстави дострокового припинення повноважень Президента України: загальна характеристика.
20. Усунення Президента України з поста в порядку імпічменту.
21. Конституційні засади діяльності органів виконавчої влади.
22. Органи виконавчої влади України як система органів державної влади.
23. Загальні принципи організації та діяльності органів виконавчої влади в Україні.
24. Конституційно-правовий статус суддів.
25. Конституційно-правовий статус органів прокуратури в Україні, їх функції, повноваження, система принципів організації та діяльності.
26. Система прокуратури в Україні.
27. Правові позиції Конституційного Суду України: поняття та юридична сила (природа).
28. Перегляд рішень, правових позицій Конституційного Суду України.
29. Остаточність та обов'язковість рішень Конституційного Суду України.
30. Законодавчі обмеження повноважень Конституційного Суду України.
31. Староста як посадова особа місцевого самоврядування: функції, повноваження.
32. Особливості місцевого самоврядування в місті Києві.
33. Асоціації органів місцевого самоврядування.
34. Органи самоорганізації населення: організаційно-правові форми діяльності.
 1. Місце конституційно-процесуального права в національній системі права України, зміст зв'язків з іншими галузями права.
 2. Конституційно-процесуальні норми, їх особливості та класифікація.
 3. Конституційно-процесуальні відносини: поняття та зміст, суб'єкти та об'єкти.
 4. Конституційно-процесуальні строки: поняття, види, початок і перебіг.
 5. Вибори, як процес формування представницьких органів, обрання службових осіб.
 6. Законодавче регулювання порядку проведення виборів.
 7. Реалізація принципів виборчого права та процесу.
 8. Порядок призначення всеукраїнського референдуму.
 9. Обрання Голови Верховної Ради України та його заступників.
 10. Конституційно-правові основи організації діяльності комітетів Верховної Ради України.
 11. Участь народних депутатів у роботі пленарних засідань, засідань комітетів, тимчасових спеціальних чи слідчих комісій, депутатських фракцій.
 12. Скликання сесій місцевих рад та порядок їх роботи. Питання правомочності сесій.
 13. Реалізація спільних програм органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій.
 14. Організація діяльності Президента України у взаємовідносинах з Кабінетом Міністрів України та іншими органами виконавчої влади.
 15. Організація діяльності Президента України із парламентом України та органами судової влади.
 16. Конституційно-правові основи формування Конституційного Суду України.
 17. Порядок визначення волі народу і законодавця в нормативних актах.
 18. Реалізація принципів законодавства України про громадянство.
 19. Порядок виїзду і в'їзду в Україну.
 20. Забезпечення рівноправності громадян.
 21. Виконання конституційних обов'язків громадянами.

Рекомендована література:

Основна література

1. Бігун В. Добросесність і правосуддя. (Філософія. Теорія. Практика.). Київ: Інтерсервіс, 2021, 500 с.
2. Гарашук І. В. Сучасні аспекти теоретико-правового забезпечення реалізації принципу субсидіарності в процесі децентралізації в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. Х. : Право, 2022. Вип. 43. С.154-164.

3. Конституційне право України. Підручник: 11-е видання. Ужгород; РІК-У; 2023. 536с. Слинько Т.М., Дахова І.І., Байрачна Л.К.. Конституційне право України. Посібник для підготовки до іспитів. Право: 2024. 372с.

4. Совгіря О., Шукліна Н.. Конституційне право України. Повний курс: Підручник. Юринком Інтер.: 2020. 556 с.

5. Тарасевич Т. Ю. Реалізації соматичних прав людини в Україні та зарубіжних країнах: конституційно-правові засади: монографія. Вінниця: ВИДАВНИЦТВО: ТВОРИ, 2024. 416 с.

Додаткова література

6. Конституційне право України.: Підручник за заг. ред. Т.М. Слинько. Право: 2020. 592с.

7. Конституція України: Закон України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР.// Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. №30. Ст.141. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254>.

8. Виборчий кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 7, № 8, № 9, ст.48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>.

9. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України: 2010 р. 1861-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 14-15, № 16-17, ст.133. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.

10. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України: 1998 р. №776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 20, ст.99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-80>.

11. Про статус народного депутата України: Закон України: 1993 р. №2790-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 3, ст. 17. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>.

12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України: 2014 р. №794-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 13, ст.222. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.

13. Про Конституційний Суд України: Закон України: 2017 р. №2136-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 35, ст.376. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.

14. Про судоустрій і статус суддів: Закон України: 2016 р. №1402-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

15. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України: 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-80>.

16. Про громадянство України. Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. // Відомості Верховної Ради України. – 30.03.2001. – № 13. – ст. 65.

17. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV// Відомості Верховної Ради України. – 28.05.1999. – № 20. – ст. 190.

18. Про Вищу раду юстиції: Закон України від 15.01.1998 № 22/98-ВР. // Відомості Верховної Ради України. – 19.06.1998. – № 25. – ст. 146.

Завідувач кафедри права _____ М.П. Вавринчук

Гарант ОПП «Право» _____ Т.Ю.Тарасевич